

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Notæ In Notas Willelmi Wendrockii Ad Ludovici Montaltii Litteras, Et In Disquisitiones Pauli Irenæi Inustæ

Fabri, Honoré

Coloniæ, 1659

Sectio I. Præstruuntur principia ad hanc tractationem necessaria, ex quibus certa regula figitur, & consectaria colliguntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39536

Irrides denique vulgarem illam distinctionem, de speculatione & praxi; quam reverà nemo usurpat ad excusandam cædem injustam, sed eam dumtaxat, quæ justa probabiliter esse videatur. Sed quamvis probabilem esse dicant hujus doctrinæ auctores, quos ego non sequor, quia tamen non est certum, probabilem esse, ideò in praxi tuta non est, eo modo, quo supra explicatum est: quem reverà si capias, alia responsione non indiges. nec ullum, ut ais, * hujus distinctionis periculum est. cùm enim in sola praxi periculum esse queat, & cùm praxim prohibeant & damnent, omne periculum facile avertunt. nec tantùm agitur de removendis quibusdam circumstantiis, sed de re ipsâ, quæ certò tuta esse non videtur, ac proindè dubiam conscientiam relinquit. Sed de hoc argumento, quantum satis, suprâ egimus; tu vide sis.

* Pag. 351.

N O T Æ

In Epist. decimamquartam,

S I V E

Dissertatio Theologica de Homicidio,

S E C T I O I.

Præstruuntur principia ad hanc tractationem necessaria, ex quibus certa regula fitur, & consuetaria colliguntur. *

UT contrâ cruenta, inquis, Jesuitarum dogmata, hic pugnes, Parochi Parisienses tibi arma suppeditant: totam lucern, ais, ex eorum eruditissimis lucubrationibus mutuaris, ad refellendas

* Pag. 374.

Casui-

Casuistarum corruptelas. Arma omninò appositè illi suppeditant, qui convitiis, calumniis, aculeis, ferro ac veneno instructi armatiq̃ue prodiere: & lucem ex iis tenebris elicies, non quasi ex astro benigno, sed velut ex funesto tristiciq̃ue cometa. Gratulor, quòd eruditissimos appelles, convitiando scilicet & calumniando. Nec mirum: quid enim aliud præter calumnias, errores, insulsoq̃ue sales, ex illa vestra Regioportuensi officina unquam prodiit?

His præmissis, primum statim principium, quasi ex tripode, pronuncias: scilicet ex primo illo Adami peccato, naturam humanam læsam & corruptam fuisse, tum in corpore, tum in animo; tum in intellectu per ignorantiam, tum in voluntate per concupiscentiam & propensionem ad bona sensibilia. Quis hoc negat? sed vereor, ne aliquid aliud velis; utramque scilicet peccatum esse; errantem etiam invincibiliter, peccare; peccandi necessitatem voluntati læsæ inductam, ac proinde amissam libertatem; non inanem illam & commentitiam, quam cum agendi necessitate ineptè componitis; sed illam veram indifferentiæ, ut vocant, quam ad merendum & demerendum necessariam esse, Ecclesia definivit.

Quod verò subnectis, voluntatem corruptiorem fuisse, quam intellectum; gratis omnino adstruis. Quod eo fine non dico, quasi ad rem pertineat, sed ut vel inde Janseniana temeritas innotescat, & vesana libido quidlibet audendi ac temerè adstruendi. Quòd autem dicis, humanum intellectum magis cæcutire in discernenda boni ac mali ratione, scilicet naturalis, quàm in divinis mysteriis capiendis; * non modò à veritate, sed à Fide alienum est. Nempe licèt mens hominis, humanis etiam scientiis illustrata, in discernendis bonis & malis aliquando erret, ut

* Pag. 375.

plu-

plurimum tamen nativo lumine, doctrinâ & rectâ
 educatione munito, bonum à malo discernit. Hinc
 tam sanctæ Gentilium leges, quas etiam Christiani
 Principes adhibuerunt. In nonnullis, fateor, quæ
 præsertim à jure positivo Divino fuerant præscripta,
 illi turpiter hallucinati sunt; in aliis tamen, ut plu-
 rimum, de morali virtute rectè senserunt. Hinc
 Doctor Angelicus, immò docti omnes moralem
 Aristotelis scientiam tanti fecerunt, ut eam, ringen-
 te licèt Jansenio, sequuti sint. Sic furtum, adulte-
 rium, sacrilegium, injustum homicidium, aliasque
 actiones injustas, omninò damnarunt. Quod demùm
 intellectus, humana duntaxat ratione fretus, sacro-
 sanctum Trinitatis mysterium, vel Divinæ Incarna-
 tionis, vel Eucharisticæ transsubstantiationis, faci-
 liùs capere valeat, quàm malitiam furti, vel adul-
 terii, vel injusti homicidii; non facilè invenies,
 quibus persuadeas: immò, ut dixi, à Fide alienum
 esse videtur. Quis enim neget, nativo lumine cognos-
 ci posse, furtum, vel adulterium, malum esse; cum
 tamen ad res divinæ Fidei credendas, nativum lu-
 men assurgere nequeat?

Sed cur, amabò, rationis & nativi luminis usum,
 quod Deus nobis impressit, tantoperè deprimis?
 est qui se nequiter humiliet Willelme. Fateor, divi-
 ni luminis appulsum necessarium esse, tum ad ea cre-
 denda, quæ Deus revelavit, tum ad illa facienda,
 quæ ad salutem conducant: Sed nego, nullam actio-
 nem honestam fieri posse, naturali scilicet bonitate,
 humanis viribus: nego, hominis rationem caligare
 semper & cæcutire: nego, illius usum abigendum ef-
 se: nego interiori dumtaxat spiritui, immissoque in-
 stinctui credendum. Hi sunt errores vestri, Willelme,
 damnati scilicet in Calvino & Baio; quos ex illo tuo prin-

prin-

principio deducis. Sed inquis: cœleste lumen nostræ rationi præferre debemus. Ita est; nemo Christianus id negat. Sed unde nobis affulgebit? A sacra Scriptura, inquis, & Traditione*. O nequam! ubi Ecclesia? ubi Concilia? ubi S. Sedes? ubi Romanorum Pontificum Constitutiones in doctrinâ Morum & Fidei? ubi communis Doctorum Catholicorum consensus? ubi divina inspiratio rectè probata? Præterea Scriptura in multis mihi dubia est: quis eam mihi explicabit? Idem de Traditione dictum sit, & interiori inspiratione. Tunc inquires, consulenda est Ecclesia. Utinam hoc dicas. Sed quænam Ecclesia? Sacra Concilia, inquires, & Canones ab iis relictî. Sed si dubitem, utrùm aliquis Canon receptus sit, vel desuetudine abrogatus; nemo enim neget, id fieri posse; alioquin sanguinem comedere homini non liceret: si dubitem, utrùm Canon aliquis Concilii Meldensis v. g. vel Matisconensis, universos Christi fideles obliget; quid agendum? Consulenda fortè aliqua Academia. Rectè; sed privati Doctores sunt, qui certè exponere possunt, quid ipsi sentiant, non tamen rem definire. Consulendus Episcopus. Optimè: sed tamen errare potest; myriades Episcoporum, præteritis sæculis, hæreticorum recensere possem. Concilium fortè convocandum? sed rem difficilem postulas. Deinde, quâ auctoritate, nisi Romani Pontificis? igitur satius & facilius esset, consulere Romanum Pontificem in dubiis morum & Fidei, qui rem maturè discussam, vel definiat, si sufficiens Scripturarum, sacræ Traditionis, ac perpetui usus Ecclesiæ, lumen affulgeat; vel utramque partem liberam relinquat, si definiendi sufficiens ratio non suppetat: neque hæc discussio sufficeret, quantumvis summâ diligentîâ adhibitâ, nisi promissa Spiritus sancti assistentia,

* Pag. 376.

stentia, ut vocant, Romano Pontifici adesset in iis, quæ toti Ecclesiæ proponit, ad doctrinam morum & Fidei pertinentia; quâ fit, ut errare non possit.

Ex his porrò deduco, quid in dubiis morum controversiis, fieri debeat; deduco, inquam, Catholico, non Ianseniano more. Hinc si alicujus doctrinæ usus sit à gravibus Doctoribus probatus, fundatus in probabili ratione, nec evidenter oppositus communi Ecclesiæ sensui, immò publicè, tum in libris ritè approbatis, tum in Catholicorum scholis & pulpitis expositus & defensus, annuente Ecclesia; quis neget, prædictum usum licitum esse? quis ferat Iansenistam quempiam contra illum atrocissimè declamantem? Sed pergo ulteriùs. si quis de Romano Pontifice dubitaret; nunquid statim ad calculum legitimæ electionis mittendus esset? quis autem legitimam electionem censet, nisi ratio communi Electorum nixa consensu, quem communis deindè totiùs Ecclesiæ consensus consequitur? Immò in re divinæ Fidei, quò tandem res reducitur? loquenti Deo, & aliquid revelanti credendum esse, nemo nescit, & quivis supponit: hoc autem vel illud reipsa revelatum esse, multa persuadent: v. g. Ecclesiæ proponentis auctoritas, sanctitas Doctorum, & piorum attestatio, miracula, communis traditio. Ex his evidenter judico, illud ipsum esse credibile: & hinc ratio judicat, me prudenter facturum, si credam; imprudenter verò, si detrectem fidem. Viden', quò res ipsa deducatur Willelme? disce igitur (si tamen discendo est, indocilis & pertinax hæreticus) rationem humanam divinâ gratiâ adjutam, non adeò deprimendam esse. Sentio, quid vos movet. nulla humana actio seorsim à divinâ gratiâ, culpâ, vel errore vacat, ut dicitis; nulla ignorantia, nullus error, quantum-

vis invincibilis, excusat. Erratis miseri, impii blasphematis; qui Deo tantam impietatem affingitis. Accedit quòd rationem ipsam timetis, quâ errores vestri refelluntur. quid mirum ergo, si contra Iudicem illum insanè declametis, qui vos doctrinamque vestram jure damnavit.

* Alterum principium à te allatum erroneum est: scilicet, sensum Scripturarum, in doctrinâ morum & Fidei, ex Traditione petendum; * solâ videlicet; sic enim intelligis; alioquin nihil concluderes. Immo per insignem malitiam affers nonnulla ex Innocentio I. Gregorio VII. Petro Damiano, Concil. 8. Constantinopolitano, item Lemovicensi 2. Quibus locis Ianseniani Schismatici, perperam licet, probare conantur, Romanum Pontificem novas leges, aut Constitutiones ferre non posse. Sic nullum lapidem non movetis, ut damnationem vestram eludatis: sed, vel Catholicum nomen renuntiandum, vel Sanctæ Sedis auctoritas admittenda. Fateor equidem, Traditiones Apostolicas tenendas esse, de quibus scilicet, iis locis expressè agitur: hoc tamen non vetat, quin controversias, in doctrinâ morum & Fidei, Romanus Pontifex jure definiat, & Scripturarum præsertim verum & legitimum sensum declaret. Ad Traditionem confugis. Sed, si hæc dubia? ad interpretationem Patrum. Sed si hæc obscura, aut varia? In hoc reverà larvam ponis, aperti que hæretici personam sustines. Sic Calvinistæ ad Scripturam semper appellant; nec etiam Traditionem, cujus expressa mentio fiat, quatuor aut quinque primis sæculis, recusabunt. Quàm bellè igitur inter vos convenit. At si causa dubia manet; quid opus facto? an hæc ad Ecclesiam referenda? Romanus Pontifex consulendus? Doctores Catholici adeundi? nihil minus. Ad spiritum

ritum internum cordis nos remittis, ut supra ostensum est. Quàm bellè Calvinizas, Willelme! nimum te prodis.

His præmissis, erroneis scilicet, ac proinde infirmis principiis, causam aggredieris *. Et, cum recentior Apologista dixisset, generali præcepto injustum homicidium prohiberi, ac jure naturali esse illicitum, & negasset ullum Scripturæ locum allegari posse, quod Deus expressè vetuerit, ne grassatores, qui vitam & res nostras impetunt, occiderentur; ac proinde recto naturalis rationis judicio discerni posse justum homicidium ab injusto, licitum ab illicito; immò antequàm Scriptura ulla hominibus à Deo tradita esset, nativi luminis virtute, homines agnovisse, homicidium sinè justa causa patratum illicitum esse; fieri tamen posse, ut licitum esset, vel auctoritate publicâ, in pœnam scelerum admissorum, vel privatâ, ad vim injustè illatam vi, cum moderamine justæ tutelæ, repellendam: cum hæc, inquam, Apologista nitidè ac doctè explicasset; illum refutare conaris. Sed, quàm miserè & ridiculè; faciam modò intelligas, nisi tamen sis ut equus & mulus, quibus non est intellectus. Dicis enim, unum hunc locum sufficere, ad omnia Dei præcepta delenda: nempe Deus generali lege vetat adulterium, *non moechaberis*; utique si sine causa fiat, inquiet aliquis: vetat idololatriam, *non facies tibi sculptile ut adores illud*; at si legitima causa intercedat, v. g. metus mortis, thura idolis adolere licebit; quod certè à Jesuitis apud Sinas, ut refert Hurtado, traditum fuit: idem de calumnia & falso testimonio. Hæc scribis & blateras.

Siste gradum Willelme: nam antequàm ulterius progrediaris; malitia, vel ignorantia tua castiganda est. An ignoras, mortalium nequissime, adulterium

* Pag. 377.

nunquam licitum esse? ac proinde frustra obtendi legitimam causam? Idem dico de idololatria, mendacio, aliisque similibus. At homicidium non semper illicitum est; actio scilicet illa, quâ vita homini eripitur; alioquin nullâ humanâ lege, nullâ auctoritate, etiam publicâ, licitum esse posset. Sic nulla lex, nulla auctoritas adulterium licitum reddit. Idem de idololatria & mendacio dictum sit. Vides igitur, quàm dissimilis sit ratio. Cùm ergò aliqua causa homicidium aliquando culpâ liberet; quis neget, à sapientibus disquiri posse, quænam sint causæ legitimæ; quibus actio illa, quâ vita homini eripitur, licita reddatur? Disquirunt porrò illas causas, adhibitâ rationis & ratiocinii operâ, quâ consulunt primo loco Scripturam, tum sacros Canones, Jura Canonica & Civilia, responsa Sapientum, usum Ecclesiæ, Doctorum sensum, tum etiam principia Theologica & Moralia ab omnibus Catholicis passim recepta. Ex his autem deducunt, actionem illam illicitam non esse, si vel auctoritate publicâ, vel moderamine inculpatæ tutelæ nitatur: primum quidem in pœnam criminum; alterum autem, ad vim vi repellendam. Vis autem inferri potest vitæ, fortunis, pudicitia, membris, parentibus, sociis, amicis, honori, &c.

Quod autem vitam defendere liceat, & pro eâ defendendâ, cum prædicto moderamine, injustum aggressorem, si opus sit, occidere; omnes auctores Morales & Scholastici censent, cum S. Thomâ 2. 2. qu. 64. art. 7. si paucos aliquot excipias, scilicet Accursium, Augustinum de Ancona, Gersonem &c. qui tamen à torrente aliorum obruuntur. Frustrâ eorum nomina congererem: tu vide sis, apud de Lugo de *Justitia & jure disp. 10. sect. 6. Lessium lib. 2. c. 9. dub. 8. Vasquez tract. de restit. cap. 2. §. 1. Molinam disp. 11.*

Et

Et verò vim vi repellere, omnes leges, omniaque jura permittunt, ut ait Alexand. III. *c. si verò, de sentent. excommunic.* & Innocent III. *c. significasti 2. de homicidio.* Quod autem præter vitam, defendere quis possit membra sua, ne mutiletur, iidem auctores concedunt. Sic Pater defendere potest vitam & membra filii, & vicissim filius Patris, famulus Heri, amicus amici, &c. immò aliquando ad id tenetur.

Præterea omnes communiter censent, si paucos excipias, posse quemlibet defendere facultates suas, vel Patris, vel Heri, &c. etiam cum morte furis, si aliter servari, aut recuperari non possint, & res notabilis momenti id postulet. Frustra citarem pro hac sententia Cajetan. Sot. Navarr. Molin. Less. Vasq. citatos à Cardinali De Lugo sect. 9. adde S. Antoninum, Sylvestrum, Medinam, puta omnes; si quatuor, vel quinque excipias, qui auctoritatis pondere aliis facile cedunt. Idem probatur ex cap. *interfecisti. De homicidio. Te tuaque liberando*, inquit, non collectivè, ut Jansenistæ insulsè interpretantur, quod vel ridiculum dictu est, sed distributivè, ut ajunt. Vide alia jura apud Less. dub. 2. Vix ullum auctorem invenio, ex innumeris ferè, qui de hoc argumento scripserunt, cujus calculo hæc sententia non donetur. Pro defensione honoris, scilicet veri, & pudicitiae, injustum aggressorem cum eodem moderamine occidi posse, communiter Doctores docent; ut testatur Cardinalis De Lugo sect. 10. Vasquez *c. 2. §. 1. Less. dub. 12.* adde Sylvestrum *v. bellum 2. q. 2. & v. Homicid. 2. q. 2.* Sotum *lib. 5. de just. q. 1. art. 8.* Navarr. *in sum. c. 15. n. 4.* Toler. *l. 5. c. 6.* Sa *v. Homicid. Valent. 2. 2. disp. 5. q. 8.* Rebell. *l. 3. q. 12.* Petr. Navarr. *l. 2. c. 3. n. 369.* Cajetan. *in sum. v. Homicid. Notabis*, inquit, *verba Ambrosii, quæ universaliter de injuria loquuntur*: denique præter

Tanne-

Tannerum & Sylvium, vix scio ullum Theologum, qui idem non sentiat, scilicet pro Laicis; licet enim multi auctores, de quibus supra, idem Clericis permittant, nullus tamen Iesuita hoc docet; Amicus per modum objectionis proposuerat, sed statim, ut dixi supra, expunctum est.

Utrum verò vir nobilis acceptâ alapâ, vel aliquâ contumeliâ, quâ honor graviter lædatur, possit licitè repercutere, vel etiam occidere; magna est dissensio. Multi affirmant, scilicet Navarrus, Petr. Navarra; Victoria, Henriquez, Fernandez, Diana, Lessius à Cardinale de Lugo citati *sect. 10. num. 189.* quanquam Lessius hanc sententiam improbabilem in praxi dicat; adde Marchant. *in sum. resol. Pastoral. ad decalog. cap. 5. quest. 3. Cas. 3.* item Mag. Mancium, Mag. Pennam; Cordubam apud Henriquez *in sum. lib. 14. cap. 10. n. 3. in gloss. litt. T. Mercat. apud Petr. de Navarr. l. 2. cap. 3.* Ludovicum Lopez *in instruct. 1. p. c. 62.* Victoriam *in relect. de jure belli num. 5.* Marcum Serra *2. 2. q. 64. art. 7.* Philipp. Fabrum *de rest. in 4. d. 15. quest. 70 disp. 52. cap. 1. num. 29.* Villalobos *in sum. tom. 2. tract. 12. diff. 12. num. 3.* Vide sis alios apud Dian. *2. p. tract. 1. resol. 15. & 5. p. tract. 4. res. 11.* Bonacinam *de restit. propter homicid. disp. 2. quest. ult.* Gregor. Caraff. *de duello. pag. 192. num. 25.* Contrariam tamen sententiam Doctores communiter docent, ut Soto, Carrerius, Molina, Vasquez, Rodriguez, Turrianus, Bannes, Salo- nius, Malderus, quos citat & sequitur de Lugo *sect. 10. cum universo Jesuitarum manipulo, si unum ex- cipiatis.* Quia scilicet jam honorem perditum suppo- nunt, & novum tantum acquiri, vel ex vindictâ, vel ex fortitudine petendum, juxta hominum opi- nionem.

Hæ tandem sunt Jesuitarum de homicidio senten-

argu

O

argu * tiaz

tia; in quibus nihil profectò est, quod à communi sensu alienum sit. Nempè de ultimo dumtaxat casu dubium esse posset; utrùm is scilicet, cui gravissima contumelia illata est, ad reparandum honorem perditum, fugientem illum, qui contumeliam intulit, insequi possit, percutere, & si opus sit, occidere. Unus solummodo Jesuita hoc licitum esse docet, scilicet Henriquez; alius in praxi damnat, ut Lessius; recentior autem Apologista, quem plerique omnes Jesuitam esse testantur, non adstruit quidem, damnare tamen non audet, propter doctissimorum hominum, qui hoc docuere, auctoritatem; reliqui omnes oppositam sententiam defendunt.

Sed jam videndum restat, quàm benè ratiocineris. Licet inquis, * ex eorum sententiâ, intentantem mihi alapam occidere; ergo etiam alteri impactam, impingentis nece ulcisci licet. O ignarum dialecticum! quàm falsa sit consequentia, nemo non videt. Antecedens, non modò Jesuitarum est, sed ferè omnium, ut dixi supra. Possum enim vim vi repellere, & arcere contumeliam, quam quis vel fuste, vel alapâ inferre mihi, per gravem injuriam conatur. At, ut ex hoc antecedente non sequitur, quòd, acceptâ semel contumeliâ, illam inferentis nece ulcisci liceat; tunc enim vim vi non repello, nec contumeliam jam acceptam & illatam arceo, sed malum pro malo reddo, quod reverà est ulcisci: ita non sequitur, quòd id quoque alterius gratia, quod inferre videris, præstare possim. Sed, ut ingenuè fatear, rem ipsam minimè capis. Nec enim distinguis contumeliam, quam quis inferre parat & aggreditur, à contumeliâ jam illatâ. Pari modo, possum alteriùs operam conducere ad repellendam injuriam, non tamen ad vindictam.

* Pag. 379.

Argu-

Argumentari pergis: licet calumniatorem, & bonorum prædonem occidere; igitur & eum, qui salutem meam insidiatur, quovis mali incitamento, v. g. doctrinam, exemplo. Antecedens illud tuum ambiguum est: si enim jam calumnia afficta est, & facultates ita ablatae, ut raptori excuti non possint; nemo, saltem inter Jesuitas, tibi concesserit, calumniatorem, vel prædonem occidi posse: si verò prædo rapere & auferre satagat, nec abstinere, aut dimittere, quantumvis monitus velit; eum sanè occidi posse, ferè omnes Doctores sentiunt. De calumniatore per occultas detractiones, aliqui tenent; nullus Jesuita docet: de illo verò, qui publicam infamiam vel calumniam, eamque gravissimam intentat, quam quis alio modo vitare non possit; idem omnes communiter docent, quod supra de honore læso dictum est; nempe nomen bonum & bona fama honorati viri, à Doctoribus ipsi vitæ comparatur. Sed pro his ad utrumque Apologiam te remitto.

Jam venio ad tuam illam consequentiam, quæ in eo dumtaxat casu, concedi utcumque potest, quo alius modus non esset, procurandi tuam salutem, nisi per mortem illius, qui salutem tuam insidiatur. Hic autem casus chimæricus est, nisi fortè, si quis pudicitiam alterius impeteret; nemo autem negat, quin is, si aliter repelli nequiret, occidi posset. Nec Episcopus occidi debet, licet errores spargat, sed ad superius tribunal deferri: nec scæmina, quæ dissoluto incedit habitu; *averte oculos Willelme, ne videant vanitatem*: nec is, qui Reip. Christianæ obesse putatur; cum ad hoc, auctoritatè publica opus sit. Vident, quam facillè tuæ consequentiæ corrumpantur? nec erat, quod Ravailacos & Clementes, funesta illa monstra, sub aspectum hominum reduceres. Quid enim ad Jesuitas

suitas, in quos tamen, Regum consiliis affidentes concitare instituis? Sed frustra: Reges satis nōrunt, nihil sibi à Jesuitis timendum, quibus nihil antiquius est, quàm ut pro aliorum salute vitam cum sanguine profundant. At multum est, quòd timeant ab Hæreticis, à Jansenistis, qui pecunias accumulantes, factiones & tumultus excitant, arcana fœdera ineunt. Quod addis, jure Montaltium suæ vitæ timuisse, ac propterea tacuisse nomen; sibilis potiùs quàm ulla responsione dignum est. Quisquis Jesuitas nōrit, qui suum dumtaxat sanguinem pro Christo fundere didicerunt, in te profectò excandescet Willelme, vel potiùs tuam insaniam ridebit. Carnificem Montaltius timuit, non Jesuitas; nisi fortè quatenus hi, pro more, ad furcam illum piè deducerent. Frustrà deinde, per summam impudentiam, jactas famosarum Literarum vim, quæ Jesuitarum famæ & existimationi multum nocuerint. Jesuitæ more Apostolico, *per infamiam & bonam famam*, Evangelica munia huc usque obierunt. Infamare certè voluistis; sed infamia in vos ipsos & Literas vestras cecidit, quæ judicio Apostolico damnatæ æternam infamiam contraxerunt.

Jesuitæ nec ficarios, nec satellites hætenùs habuerunt: de conversione, non de nece vestrorum agitant consilia. Impostor atrocissime, mortalium maledicentissime; quandonam, & à quo vestrum sanguinem fundi poposcerunt? In desperationem acti, inquis, quòd scilicet à Jansenistis ex illo, quem sibi arrogabant, literarum principatu deturbati fuerint, & vix alia iis suppetat via amissæ dignitatis recuperandæ, devotorum sibi ficariorum gladios adhibere possunt. O nequam! gladios Jesuitæ non nōrunt, nisi Ethnicorum & hæreticorum, quibus, in odium Fidei innumeri hætenùs occubuere. Dixi ferè *Jansenista-*
ram.

rum. Quis enim Bajonensem tragœdiam ignorat, in qua, vestris gladiis, Jesuita sacram pixidem manu gestans, in sacello ad aras confossus est? Fusus sanguis, de terrâ etiamnum clamat. Hæc faciliè ommitterem, sed pro fictis & chimæricis cædibus, quas Jesuitis affingitis, veras & cruentas, quæ jussu vestro patratae sunt, exponere oportuit. Nullum porro litterarum principatum Jesuitæ sibi arrogant. Quod autem à Jansenistis ex illo suo pristino gradu dejecti fuerint, pace tua dixerim Willelme, falsissimum est. Non gesta narras, sed concipis vota. Quasi verò non doceant, scribant, conciones sacras habeant, ut antè. Sed quæso, per te mihi liceat Willelme, sincerè interrogare. Quinam sunt litterarum Principes vestri? appella quæso. Arnaldum & germanum fratrem illicò appellabis: nec enim scribas, scurras, poëtaistros, aliosque qui versioni serviunt, in doctorum album referre par est. Vis dicam? In primo, locorum, quæ nihil probant, meram farraginem; in altero, operosum tersi styli nitorem agnosco, prætereaque nihil. Sunt insignes Theologi? errant in principiis fidei. In doctrina Patrum versatissimi? ut Calvinus; qui locis Patrum ad errores suos confirmandos utebatur. Antiquæ disciplinæ & eruditionis peritissimi? sed novæ, quam violant, imperiti.

Sed homo nequam, cur Jesuitis fœdè imponis, quasi dicant, *ratione cujusque dignosci*, utrùm occidendi causa legitima sit? Quis unquam Jesuita, quis Catholicus hoc dixit? Doctorum, sapientum, ratio super hoc consulitur, non cujuscumque: hi verò Scripturas, Patres, Canones, Sacra Jura, & rationem consulunt. Ratio quidem consulenda, ut suprâ dixi; non tamen cujuslibet, sed pii, docti, periti; quibus titulis Regioportuenses carent. Illa autem ratio à prædictis capitibus petenda est.

Cur etiam, ratione proscriptâ, Divinorum Præceptorum intelligentiam ex Traditione solâ repetis? Ecclesiæ auctoritatem retices, quæ tuos errores damnavit: rationem, ut pestem, arces, qua vestrorum dogmatum falsitas heterodoxa contrita est. Cur demùm principium illud statuis, exceptionem omnem generalis præcepti, quæ sine auctoritate Scripturæ & Traditionis affertur, falsam & erroneam esse? sed profer quæso, vel Scripturam, vel antiquam Traditionem, quâ constet, Virginem Deiparam sine peccati originis labe conceptam esse. Et tamen hæc exceptio non est erronea; immò erraret ex Syxti IV. Extravagante, qui erroneam diceret. Profer aliam, quâ certum sit, vitam, bona, membra, proximum, defendi posse contra vim aggressoris, etiam cum hujus morte. Si enim Traditio antiqua vel Scriptura fuit; quomoddò illam D. Augustinus ignoravit? omitto alia innumera. Igitur, velis, nolis, ad auctoritatem Ecclesiæ veniendum est, quæ & verum Scripturæ sensum declarat, & Catholicas Traditiones ab aliis probè discernit. Ad hoc igitur tribunal te sisto Willelme, ut de tuis erroribus judicet. Quorum sanè primarius ille est, & communis omnibus aliis hæreticis; quo Ecclesiæ ac Sedis Apostolicæ auctoritatem, pro definiendis doctrinæ morum & Fidei controversiis, solâ Scripturâ & Traditione contentus, datâ operâ omittis, quia non admittis.

Jam Confectaria quædam ex tuis illis erroribus deducis. * Primò, pro tuendo honore, vel recuperandis bonis, quæ fur per vim asportat, cædem licitam non esse; quia adversa opinio nova est, nec ullum habet in Scriptura, vel Patribus fundamentum; igitur sine aliâ majore inquisitione damnanda est. Immo verò ex Sacris Canonibus deducitur: *se suaque liberando.*

* Pag. 370.

Immo

Immò ex Sacrà Scripturâ , in quâ contumelia , quâ solus honor læsus fuerat , tam gravi pœnâ divinitus immisâ plectitur. Sic ursi vorarunt petulantes illos pueros , qui Eliseum , per ludibrium , calvum appellaverant : ignis cœlo lapsus consumpsit missos à Rege ad Eliam , quòd minore , quàm par erat , honore ac reverentiâ Prophetam profecuti essent : D. Ambrosius , ut optimè observat citatus suprâ Cajetanus , omnem injuriam , gravem scilicet , licitè repelli posse docet ; idque generaliter : in Scriptura bonum nomen melius est , quàm divitiæ multæ : Cham propter levem , ut primo intuitu apparet , irrisionem , tam gravem in posteros suos propagandam maledictionem passus est. Denique cur dicis , novam esse opinionem , quam Doctores omnes , præter quatuor aut quinque nec numero nec auctoritate pares , tenuerunt ?

Secundò , recentiorum Apologistarum desipere vis , quòd à vobis postulet Scripturæ locum , quo vetitum sit , pro bonis & honore tuendis , si aliter fieri nequit , hominem cædere : ac profers in hanc rem generale præceptum , *non occides*. Sed ita omnes intelligunt , ut injusta dumtaxat cædes in eo prohibeatur. Nec enim vim vi repellere vetat. Honorem autem defendi posse , omnes dicunt ; quia , scilicet , res magni momenti est , & injustè lædi potest. Quid ad hoc Theologe Salisburgensis ? Tertiò eundem increpas , quòd exemplo Principum , Magistratum , militum , exceptiones illas firmârit , eo tempore , quo nulla Scriptura extabat. Hoc frivolum & imbelle vocas ; quia , scilicet , Traditio fuit. Sed si quis hoc neget ; quomodò probabis ? Prætereà negabis , alios Principes , aut reip. Magistratus , qui hujusmodi Traditiones nunquam acceperant , fontes justè damnasse ? Jus naturale fuit , mi homo , vel ipso naturæ lumine , non pa-

rùm certò ; ut dicis , at certissimè notum , de quo nemo sapiens , nemo doctus vel minimùm dubitet ; scilicet illo generali præcepto , *non occides* , cædem injustam vetari. At cædes fontis , publicâ auctoritate , ac debito modo facta , iusta est ; item illa , qua quis gravem injuriam cum moderamine inculpatæ tutelæ repellit , quando aliter fieri nequit. Et ut optimè observat Cajetanus *in sum. V. Homicidium* , semper est mortale , *ex intentione* occidere , privata auctoritate , nec ulla est exceptio. Hinc rei sunt , quotquot ideò se defendunt , ut occidant , vel non sunt defensione contenti , nisi occidant ; secùs verò illi , qui occidunt , ut se defendant , cum aliter se defendere nequeant , nisi occidant. Defendere autem licet , ut idem Cajetan. cum cæteris omnibus deinde testatur , vitam , libertatem , pudicitiam , bona , honorem , proximum ; uno verbo , inquit , *necessaria ad vitam & virtutem , tuam suam , tum suorum.*

S E C T I O II.

Jesuitica de cæde doctrina refellitur.

Jesuiticam doctrinam de homicidio , quam supra fideliter retuli , impugnandam hac sectione susce-
pisti * : quo eventu , jam jam constabit. Primum argumentum ab auctoritate Sanctorum Patrum ducis , qui prædictam doctrinam damnarunt : præter illos , quos Apologista laudaverat , aliquot etiam de tuo penu protulisti. At hi negant , cædem unquam licitam esse , etiam pro vita defendenda , contra D. Thom. & torrentem Scriptorum. Cum igitur vel explicentur , vel ab iis , quantum ad hoc , impune discedatur , cur non idem facere liceat , quando agitur de fortu-

* Pag. 380.